

Nasjonalbiblioteket

statistikk@nb.no

Spesialgruppen for medisin og helsefag

kontaktsmh19@gmail.com

Oslo, den 12. september 2023

Innspill til forslag om ny statistikk for fag- og forskningsbibliotek

Styret i Spesialgruppen for medisin og helsefag (SMH) i Norsk bibliotekforening (NBF) har gjennomgått forslagene til ny statistikk. Vi takker for anledningen til å komme med kommentarer på revisjonen av fag- og forskningsbibliotekstatistikken.

SMH er en spesialgruppe under Norsk fagbibliotekforening for alle som jobber med medisin og helsefag i fagbibliotek og tilsvarende institusjoner. Vi har for tiden 26 institusjonsmedlemmer og 123 enkeltmedlemmer, i alt fra små enmannsbibliotek til de store universitets- og høyskolebibliotekene.

SMH mener at det er viktig å samle inn statistikk fra den norske fag- og forskningsbiblioteksektoren for å få et innblikk i nå-tilstanden, og over tid kunne se tendenser i endringer. I mandatet står det: «Statistikken skal speile utviklingen i sektoren og ivareta historikken». SMH etterlyser imidlertid at Nasjonalbiblioteket (NB) sørger for at det lages jevnlige analyser av statistikken, som viser disse endringene. Hvis NB lagde analyser forslagsvis hvert femte år kunne hele sektoren holdt seg oppdatert på f.eks. om antall fagbibliotek går opp eller ned, antall undervisninger øker eller minker osv. Tallene alene er vanskelig tilgjengelig, og trenger en aktiv formidling.

SMH lurer på hva NB ønsker med fag- og forskningsbibliotekstatistikken. Det samles mye informasjon om «ting», som antall bøker, arealer osv., noe som oppleves som mekanisk. Dette er viktige opplysninger som kan brukes til å illustrere ressurstilgang og -bruk fordi dette er avhengig av hvilket budsjett fagbibliotekene får tildelt. Vi tror at revisjonen bør gå lengre slik at NB i langt større grad spør om hva bibliotekene *gjør*. Det er i handlinger bibliotekene har størst rom til å vise sin kompetanse og hvilke prioriteringer de mener tjener brukerne sine best. SMH erfarer en bredde i det fagbibliotekene tilbyr, som statistikken ikke reflekterer. For oss med bakgrunn fra medisin- og helsefaglige bibliotek (inkludert institutter og sykehus) er kunnskapsstøtte stadig mer etterspurt.

Vi mener mandatet tegner et annet bilde av formålet enn det statistikken viser. I mandatet til arbeidsgruppen står det at de skal se på nordisk statistikk på området. Vi viser til at f.eks. Sverige har flere spørsmål som går på hva bibliotekene gjør (aktiviteter), og SMH ønsker at en slik statistikk over aktiviteter utgjør en større del av denne revisjonen. I mandatet står det også: «*Skjemaet skal utformes og tilpasses dagens og morgendagens aktiviteter/oppgaver/tjenester i fag- og forskningsbibliotek, slik at de innsamlede data kan brukes som kilde til kunnskap om sektoren.*»

SMH mener at dette gir anledning til å vise fram flere aktiviteter og at differensiering av feltet "oppdrag" er viktig for å gi sektoren nyttig kunnskap. For eksempel er litteratursøk en tjeneste som etter vår erfaring tar mer og mer av bibliotekenes ressurser. Dette er kompetanse-, tid- og ressurskrevende arbeid og bør registreres særskilt.

Andre tidkrevende oppgaver som kan skilles ut er forskningsstøtte, som blant annet inkluderer åpen forskning (publisering, datahåndtering, registrering, veiledning med mer.)

SMH har to hovedkommentarer til den revisjonen som er foreslått:

- 1) Tjenester innenfor forskningsstøtte er lite synlige i statistikken. SMH skulle ønske at den betydelige innsatsen i både tid og kompetanse som forskningsstøtte utgjør i fag- og forskningsbibliotekene kom tydeligere fram.
Forslaget om felt for «Oppdrag» er et skritt i riktig retning med tanke på å se på hva bibliotekene gjør. Vi påpeker imidlertid at en slik sekkepost er for stor til å tjene noe formål. Her vil det kunne komme oppdrag som krever stor grad av spesialisering og kompetanse, som systematiske søk, sammen med oppdrag som kan utføres av ufaglærte, som innlegging av pensumlister i Leganto. Vi anser at formålet med å samle inn en statistikk på oppdrag må være å muliggjøre sammenligninger på tvers av bibliotek, se utvikling over tid, vise hva slags bibliotekarfaglig kompetanse som etterspørres m.m. En sekkepost vil ikke kunne vise dette. Til sammenligning opplyser vi om at Sverige har ført statistikk over oppdragssøk i omtrent ti år.
SMH ønsker at feltet «Oppdrag» utvides, og at det kommer tydelige definisjoner på hva som skal inn i feltene. Eventuelt at oppdragene skilles etter type, for eksempel av faglig art (systematiske søk, faglig arbeid knyttet til åpen vitenskap og lignende) eller administrativ art (Leganto/pensumlister, NVI-rapportering og lignende.)
- 2) Tydeligere beskrivelse med hva som skal inkluderes i de ulike feltene, blant annet tidsbruk eller stillingsprosent. Dette kan for eksempel være aktuelt i feltene for både veiledning og undervisning, samt for oppdrag. Det finnes i dag ikke noen mulighet til å ta med hvor mye tid som brukes på forberedelser til undervisning og veiledning, kun tid brukt med bruker. Dersom forberedelsestiden skal inkluderes i antall timer brukt er det fint hvis veiledningen kan være tydeligere i hvordan tidsbruk skal telles.

For å oppsummere: Statistikk fra fag- og forskningsbibliotek er et viktig verktøy for både enkeltbibliotek og sektoren. Statistikken brukes bl.a. til å synliggjøre ressursbruk i sektoren i en tid der presset på ressurser er sterkt. SMH håper at framtidig statistikk og etterlengtede rapporter vil styrke eksistensgrunnlag til bibliotekene ved å gi aktivitetene mer plass.